

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ
СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Луганськ 2012

Секція 2

ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ ТА ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ 117

Пробийголова Н.В. РОЛЬ МІФУ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬСТВ.....	117
Михайловська О.Г. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	120
Карчевська О.В. ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	123
Пашина Н.П. АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ НАУЦІ.....	125
Масловська О.М. СТАНОВЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОПОЗИЦІЇ У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ.....	128
Ладига Л.І., Ладига О.І. МОДЕРНІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ЦІННІСТНІ КОНФЛІКТИ.....	131
Максимець Б. В. ОЦІНКА ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ УЧАСТІ В ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЯХ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.).....	135
Вовк С.О. ЗАКОННІСТЬ ТА ДЕМОКРАТІЯ ПІД ЧАС ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	138
Павлова Л.І. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ.....	140
Казачинський Є.Г. ЛОЯЛЬНІСТЬ ДО ВЛАДИ І ПОЛІТИЧНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ	142
ІрхаК.О. ІНДИКАТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	145
Моїсеева А. С. РОЛЬ РЕПУТАЦІЙНИХ РИЗИКІВ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА: ДОСВІД УКРАЇНИ.....	149
Літвін Л.А. ТЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ФАКТОР ЧАСУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	157
Міщук М.Б ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В СОЦІАЛЬНІЙ ДОКТРИНІ КАТОЛИЦИЗМУ	159
Сергієнко С.Ю.	

КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВИ ЗА СУСПІЛЬСТВОМ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	160
Харченко О.В. ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ КАНДИДАТА	162
Татарин А.Б. ЧОРНИЙ PR У ПАРЛАМЕНТСЬКІЙ ВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ 2012 РОКУ: ДОСВІД ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ	166
Фатеева Д.М. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПОЛІТОЛОГІВ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ МЕДІА ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	170
Швець А.А. ІНТЕРНЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	172
Гаврилюк Г.П. ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНСТИТУТИ ПРАКТИКИ ПРОСУВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ В ПРОСТОРІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ....	174
Кандауров Б. І. ПОЛІТИЧНИЙ ГУМОР ЯК ФОРМА ВІДОБРАЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОСТІ.....	176
Гавриленко В. О. ООН ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ..	181
Самойлов О.О. ВПЛИВ ЗМІ НА САМООРГАНІЗАЦІЮ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	184
Борзих М.Ю. ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У РОЗРІЗІ МАЖОРИТАРНОЇ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ У М. ЛУГАНСЬК.....	187
Аль-Зухайрі Акіль Ібрахім ПАРЛАМЕНТАРИЗМ КАК ОБЪЕКТ ЭЛЕКТОРАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ	194
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	197

Ладига Л.І., Ладига О.І.,
Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка

МОДЕРНІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ЦІННІСТІ КОНФЛІКТИ

Серед безлічі проблем, що стоять перед українським суспільством і відповідно перед наукою, чи не найбільш важлива - проблема різноманітних прихованих проблем розвитку. Модернізація суспільства в Україні як один з видів «наздоганяючого» розвитку дуже часто породжує перманентну дезорганізацію. Це відбувається тому, що її зазвичай розуміють як запозичення та освоєння існуючих культурних зразків. Проте модернізація - перш за все соціальний і культурний процес активного створення нової системи цінностей.

Особливим випадком ціннісної різноманітності є наявність у сучасних суспільствах традиційних цінностей і структур, що склалися на доіндустріальній стадії їхнього розвитку, іноді абсолютно архаїчних за своїм змістом. В принципі співіснування навіть у модернізованих суспільствах, наприклад, в США, і традиційних, і модернізованих форм та елементів - звичайне явище [1]. Тим більш звичайна така ситуація для суспільств, що розвиваються, де масив традиційних цінностей значно більший, іноді настільки, що елементи модернізації існують як краплі серед моря традиційних. Деяким суспільствам, що розвиваються, вдалося використати культурну «архаїку», «вбудувавши»,

вписавши ціннісні комплекси у процес модернізації. «Утилізація» стародавнього культурного досвіду - факт, що викликає здивування, зокрема, досягненнями нових, індустріальних країн Азії, нещодавно ще відсталих, не говорячи вже про Японію, що пішла далеко вперед.

Як не дивно, іноді для розвитку може бути використаний широкий діапазон культурних елементів, іншими словами, все, що є в наявності, може бути перетворене на ресурс, на «будівельний матеріал» для досягнення поставленої мети. Такий ресурс намагаються використовувати, по-перше, це звичаї, традиції, звички, по-друге, сировина, матеріальне багатство, по-третє, люди як, наприклад, засіб здійснення «історичного завдання», по-четверте, певні відносини: самоексплуатацію, самоудосконалення, самодисципліну, конкуренцію тощо. Зрештою, використовується те, що є у надлишку. Проте для успішної модернізації суспільства необхідна відповідна ієрархія базових цінностей. Фундаментальні цінності мають свідчити не тільки про готовність суспільства до змін, прагнення достатньої кількості соціальних груп стати суб'єктами змін, але і про достатньо реалістичне уявлення мети руху, способи її досягнення.

Теоретики модернізації довели, що вона здійснюється тільки тоді, коли на кожній з попередніх стадій створюється певна комбінація чинників, подібно до того, як у виробництві для отримання кінцевого продукту необхідна певна послідовність технологічних операцій [2, с. 13-14]. Т. Парсонс, який спеціально дослідив проблему еволюційних універсалій, зумів виділити певний порядок розвитку, який включає десять подібних універсалій, які характерні примітивним, перехідним і модернізованим суспільствам [3]. Особливо важливо, що теоретичні конструкції Парсонса зараз емпірично обгрунтовані. Це було зроблено американськими соціологами Г.Баком і Е.Джекобсоном. Останні, дослідивши 50 суспільств, довели, що «соціальна зміна має певну структуру або послідовність... еволюційних стадій, через яку проходять більшість суспільств» [4, с.849].

Таким чином, визначальним для процесу модернізації є співвідношення традиційних ціннісних елементів і паростків модернізованих структур їхньої взаємодія, послідовність накопичення нових якостей, що дозволяє врешті-решт досягти більшої органічності соціальних змін, не втративши при цьому системної якості. Таке ж важливе і саме уявлення про модернізацію як усвідомлену мету, враховуючи, що при достатньо серйозних соціальних змінах, що включають елементи модернізації, остання може виступати як невідрефлектований результат масових соціальних процесів.

Модернізація як усвідомлена мета суспільного розвитку залежить від уявлення про цінність особи, яка склалася у суспільстві.

Одна з таких проблем, де специфічні риси суспільного розвитку в Україні виявляються особливо яскраво, - проблема конфлікту цінностей. Теоретичний зміст цієї проблеми містифікувався ідеологією і у такому вигляді «виносився» у «ворожий» капіталістичний світ. Власне, теорія класової боротьби,

антагоністичних суперечностей, протистояння світових систем і була тією містифікованою формою уявлень про конфлікт, окремим випадком якої був і конфлікт цінностей. Крім того, містифікована теорія класової боротьби не залишала місця для вивчення конфлікту цінностей, оскільки апелювала до поняття інтересу, чим вульгаризувала проблему цінностей, зводячи її до грубо утилітарних посилань на користь, чисто матеріальний, економічний інтерес. Відмова від подібного спрощеного підходу, природно, не означає автоматичного позбавлення від містифікаційної проблеми [5].

Поки суспільна свідомість залишається схильною до міфів, ірраціональних сплесків, цінностей, які йдуть з архаїчних глибин історії, організація сучасного, індустріального суспільства, залишається під загрозою. Таке суспільство вимагає інших цінностей, більшої єдності, глибинного консенсусу, яснішого усвідомлення раціональних основ, необхідних для ефективної організації соціального життя.

Соціокультурний підхід, який складається зараз у вітчизняній науці, націлений на вивчення соціокультурної динаміки українського суспільства. Цей підхід дозволяє виявити специфіку конфлікту цінностей в Україні, їх ролі в процесі модернізації суспільства.

Соціокультурний підхід дозволяє стверджувати, що конфлікт цінностей у нашому суспільстві - відображення його перехідного стану: між статичним і динамічним соціальним відтворенням [6], між архаїчною особою і особою, що підтримує систему цінностей модернізованих суспільств. Це підводить до висновку про приналежність України до особливого типу перехідної цивілізації [7]. Своєрідність перехідної цивілізації обумовлена типами культури і окремої субкультури, що склалися у суспільстві, співвідношенням масових ранньоіндустріальних і просто архаїчних цінностей, які досі прирікали українське суспільство на блукання у замкненому колі і зараз ще загрожують зривом прогресивних реформ, перешкоджаючи переходу України до інтенсивного, динамічного суспільного відтворення. Деяке уявлення про соціальні передумови існування цих цінностей дають розробки соціологів, які показали, що в кінці 70-х років серед працівників, зайнятих промисловою працею, було три групи, які достатньо чітко фіксувалися, зайнятих працею переважно: доіндустріального і ранньоіндустріального типу (35%), розвиненого індустріального типу (механізованого і конвеєрного - 52%) і науково-індустріального типу (13%) [8, с.69]. Реальна частка зайнятих доіндустріальними формами праці ще більша, оскільки в цих 85% не включені зайняті ручною працею у сільському господарстві, інших сферах економіки.

Таким чином, модернізація в Україні має глибоку специфіку, пов'язану, зокрема, з тим, що суспільство «розкололося», поляризувалося, а ціннісна різноманітність призвела до конфлікту не тільки цінностей, але й цивілізаційних типів. Ці конфліктні процеси вплинули й на особу. Фактично основною проблемою модернізації є людина, яка прагне жити в сучасному суспільстві, користуватися новітньою технікою і технологією, але сповідує архаїчні цінності.

Ця людина як і раніше сумнівається в цінності особи і сподівається на силу архаїчного, майже племінного «ми», на силу авторитету, сильну авторитарну державу, яка є втіленням сили цієї особи.

Сучасна ситуація - ситуація рішучого зрушення у бік цінностей модернізованих суспільств. Можливість досягти органічної модернізації, а отже, й більш безболісного розвитку Українського суспільства, - в здатності людини гармонізувати внутрішній світ, рішуче просуватися за суспільством шляхом освоєння ціннісного змісту модернізованої культури.

Л і т е р а т у р а

1. Levy V. Modernization and the structure of societies: A setting for international affairs. Princeton, 1960; Bendix R. Tradition and modernity reconsidered. Comparative studies in society and history // The Hague. - 1967. - vol.9. - №1.
2. Smelser N.J. Theory of Collective Behavior / N.J. Smelser. - L., 1962. - 436 p.
3. Parsons T. Evolutionary universals in Society // Amer. sociol. rev. - 1964. - vol. 29. - №3.
4. Buck G.L. Jacobson A.L. Social evolution and structural analysis: an empirical test. // Amer. sociol. rev. - 1968. - vol.33. - №3.
5. S.J. Matveeva. Modernisation of Society and Conflict of Values (Russian) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.libertarium.ru/l_lib_matvl
6. Ахиезер А., Матвеева С. Гуманизм как элемент культуры / Ахиезер А., Матвеева С. // Общественные науки. - 1990. - №2.
7. Rueschemeyer D. Partial modernization // Explorations in General Theory in Social Science: Essays in Honor of Talcott Parsons / Ed. by J.C. Loubser, ed.-N.Y., 1976. -Vol. 2.- P. 756-772.
8. Гордон Л.А., Назимова А.К. Рабочий класс СССР: Тенденции и перспективы социально-экономического развития / Отв. ред. Э.В. Клопов. - М.: Наука, 1985. - 221 с.